

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სასწავლო კურსის სილაბუსი

სასწავლო კურსის სახელწოდება : ზოგადი დედამიწათმცოდნეობა

სასწავლო კურსის კოდი : Z.1.G.28

ლექტორები: ელიზბარ ელიზბარაშვილი, პროფესორი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი, გეოგრაფიის კათედრა, ტელ: 599-73-58-86, e-mail : eelizbar@hotmail.com კონსულტაციების დრო და ადგილი: ყოველი სასწავლო კვირის სამშაბათი, 12 საათიდან თელავის ი. გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის I კორპუსის IV სართული, გეოგრაფიის კათედრა

ნანა ბერძენიშვილი, ასისტენტ-პროფესორი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი, გეოგრაფიის კათედრა, ტელ: 598950732.

კრედიტების რაოდენობა(ECTS): 5 კრედიტი, (125სთ.) საკონტაქტო 45სთ. მათ შორის: 15სთ. ლექცია; 30სთ. პრაქტიკული. დამოუკიდებელი მუშაობისთვის 80სთ.

სასწავლო კურსის სტატუსი: სავალდებულო კურსი ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის გეოგრაფიის სპეციალობის სტუდენტებისათვის ბაკალავრიატში II სემესტრში, დამატებითი (minor) სპეციალობის « გარემოსმცოდნეობის » სტუდენტებისათვის III სემესტრში. და დამატებით (minor) სპეციალობის « საზოგადოებრივი გეოგრაფია » სტუდენტებისათვის III სემესტრში.

სასწავლო კურსის მიზნები: კურსის ძირითადი მიზანია სტუდენტმა მიიღოს სათანადო ცოდნა სამყაროს აგებულების და შემადგენლობის, გეოგრაფიული მეცნიერების ჩასახვისა და განვითარების, დედამიწის აღნაგობის, ფორმისა და მოძრაობის შესახებ, დედამიწის ზედაპირის არაერთგვაროვნების, აგრეთვე ჰიდროსფეროს, ატმოსფეროს, ლითოსფეროსა და ბიოსფეროს, გეოგრაფიული გარსის კანონზომიერებების, სტრუქტურის და განვითარების შესახებ.

სასწავლო კურსზე დაშვების წინაპირობები: არა აქვს

სასწავლო კურსის სწავლის შედეგები :

ცოდნა და გაცნობიერება	აღიქვამს და ესმის დედამიწაზე მიმდინარე პროცესები და პლანეტაზე მათი გავლენის შედეგები სივრცესა და დროში აცნობიერებს დედამიწაზე	ფლობს სათანადო ცოდნას სამყაროს აგებულების და შემადგენლობის, დედამიწის აღნაგობის, ფორმისა და მოძრაობის, დედამიწის ზედაპირის არაერთგვაროვნების, აგრეთვე ჰიდროსფეროს, ატმოსფეროს, ლითოსფეროსა და ბიოსფეროს,
-----------------------	---	--

	არსებული სისტემების განვითარების ძირითად თავისებურებებს	გეოგრაფიული გარსის კანონზომიერებების, სტრუქტურის და განვითარების შესახებ. აღიქვამს და ესმის დედამიწაზე მიმდინარე პროცესები და პლანეტაზე მათი გავლენის შედეგები სივრცესა და დროში.
ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი	შეუძლია უშუალო ხელმძღვანელობის ქვეშ შეასრულოს მარტივი დავალებები	განსაზღვრავს გეოგრაფიული მეცნიერებების გამოყენების შესაძლებლობებს, მათ როლს საზოგადოებაში და პასუხისმგებლობას
daskvni s unari	SeeZl eba dakvirvebebis safuZvel ze daskvnebis gamotana	SeeZl eba moaxdinis miRebul i informaciis anal izi da sinTezi, gaakeTos saTanado daskvnebi, kvlevis Sedegebis prezentacia
komunikaciis unari	icnobs da iyenebs Tanamedrove sainformacio sakomunikacio teqnologiebs	• SeuZl ia sxvadasxva wyarodan informaciis miReba, damuSaveba, anal izi da monacemebis interpretacia
swavl is unari	SeuZl ia damoukidebl ad da sxvisi xel mZRvanel obiT swavl a	SeeZl eba mudmivad gaecnos da daeuflos siaxlebs kl imatologiebsi
Rirebul ebebi	icnobs profesiul i saqmi anobisTvis damaxasiaTebel Rirebul ebebs	SeeZl eba msjel oba sivrciT da droiT konteqstSi, SeeZl eba j gufSi muSaoba

სასწავლო კურსის შინაარსი:

1 კვირა (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

თემა 1. ზოგადი ფიზიკური გეოგრაფიის საგანი

გეოგრაფიის მეცნიერების სისტემა. გეოგრაფიული სივრცე. ფიზიკური გეოგრაფიის საგანი. გეოგრაფიული მეცნიერების განვითარების მოკლე ისტორია. საქართველოს გეოგრაფიული შესწავლის ძირითადი ეტაპები. ლიტ: [3] გვ. 5-11; გვ.37-64. [4] – გვ. 1-11

თემა 2. სამყარო და მზის სისტემა

სამყაროს აგებულება. გალაქტიკები და მეგაგალაქტიკები. მზის სისტემა, მისი წარმოშობა. მზის აგებულება. საპლანეტათაშორისი სივრცე.ლიტ: [3] – გვ. 11-36; [4] – გვ. 12-20

მე-2 კვირა

თემა 3. დედამიწის პლანეტარული თავისებურებანი (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

ზოგადი ცნებები. დედამიწის ფორმა და ზომები. დედამიწის სითბო და მაგნიტური ველი. დედამიწის მოძრაობა ორბიტაზე და ღერძის გარშემო, მისი შედეგები. დედამიწის ასაკი.ლიტ: [3] – გვ75-105, [4] – გვ. 21-35.

მე-3 კვირა

თემა 4. ატმოსფეროს ზოგადი თვისებები (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

ატმოსფეროს აღნაგობა და შედგენილობა, მისი ევოლუცია. ატმოსფეროს წნევა. ატმოსფეროში მოქმედი ძალები.ლიტ: [3] – გვ155-184; [4] – გვ. 44-60.

მე-4 კვირა

თემა 5. ატმოსფეროს რადიაციული და სითბური რეჟიმი (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

მზის რადიაცია და გამოსხივების კანონები. პირდაპირი, გაბნეული და ჯამური რადიაცია. რადიაციული ბალანსი. ტემპერატურის განაწილება დედამიწის ზედაპირზე. ტემპერატურის ინვერსია. სითბური ბალანსი.ლიტ: [3] – გვ 155-184; [4] – გვ. 61-81.

მე-5 კვირა

თემა 6. ატმოსფერული ტენის რეჟიმი (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

წყლის ორთქლი და წყლის ბრუნვა ატმოსფეროში. ღრუბლები. ატმოსფერული ნალექები.

ლიტ: [3] – გვ. 185- 204; [4] – გვ. 82-95

მე-6 კვირა

თემა 7. სინოპტიკური ანალიზის ელემენტები (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

ჰაერის მასები, მათი კლასიფიკაცია. ატმოსფერული ფრონტები, ციკლონები და ანტიციკლონები. სინოპტიკური რუკა.ლიტ: [4] – გვ.96-110

მე-7 კვირა

თემა 8. ამინდი და ჰავა (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

დაკვირვება ამინდზე. ჰავა, მისი განმსაზღვრელი ფაქტორები. ატმოსფეროს ზოგადი ცირკულაცია. დედამიწის კლიმატური სარტყლები. დედამიწის კლიმატის ცვლილება. ამინდის პროგნოზები.ლიტ: [3] გვ. 185-204; [4] გვ – 111-125; [5] – გვ. 14-38.

მე-8 კვირა

თემა 9. რელიეფის გავლენა ჰავაზე (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

რელიეფის გავლენა ჰაერის მასებზე და ქარზე. რელიეფის გავლენა ატმოსფერულ ფრონტებზე, ციკლონებზე და ანტიციკლონებზე. რელიეფის გავლენა ღრუბლიანობასა და ნალექებზე. რელიეფის გავლენა კლიმატური მახასიათებლების განაწილებაზე, ჰავის ვერტიკალური ზონალობა.ლიტ: [3] – გვ. 185-204; [5] – გვ. 1-13

მე-9 კვირა

თემა 10. მსოფლიო ოკეანე (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

ხმელეთისა და წყლის დანაწილება. მსოფლიო ოკეანის დაყოფა. ოკეანის ფსკერის გეოლოგიური აგებულება და რელიეფი. ფსკერული დანალექები. ოკეანის დინებები. ოკეანის წყლის მარილიანობა. ოკეანის ტემპერატურული რეჟიმი. შავი ზღვა.ლიტ: [3] – გვ. 139- 154; [5] – გვ. 39-52

მე-10 კვირა

თემა 11. კონტინენტური წყლები (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

მიწისქვეშა წყლები და წყაროები. მდინარე, მისი საზრდოობა, მუშაობა, ეროზია. ტბები, ჭაობები, მყინვარები.ლიტ [3] – გვ. 205-232; [5] – გვ. 53-63.

მე-11 კვირა

თემა 12. დედამიწის შინაგანი აგებულება (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

დედამიწის შინაგანი აგებულების ძირითადი ნიშნები. დედამიწის ქერქის ტიპები. დედამიწის ევოლუციის ძირითადი ეტაპები. ქანის შეფარდებითი ასაკის განსაზღვრა. ქანის აბსოლუტური ასაკი.ლიტ: [3] – გვ. 106-127; [5] – გვ. 64-71

მე-12 კვირა

თემა 13. ხმელეთის რელიეფი (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

დედამიწის ზედაპირის ძირითადი ნიშნები. კონტინენტები და ქვეყნის ნაწილები. კონტინენტების დრეიფი. რელიეფის ძირითადი ფორმები. ენდოგენური და ეგზოგენური პროცესები.ლიტ: [3] – გვ. 127-138; [5] – გვ. 73-84

თემა 14. ბიოსფერო

სიცოცხლის წარმოშობა დედამიწაზე. ბიოსფეროს წარსული და მომავალი. ეკოლოგიური ფაქტორები და ცოცხალი სამყარო. გლობალური ეკოლოგიური კრიზისები და კატასტროფები.

ლიტ: [3] – გვ. 233-262; [5]

მე-13 კვირა

თემა 15. გეოგრაფიული გარსის ერთიანობა და მთლიანობა (ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

გეოგრაფიული გარსის სისტემური ასპექტები. განვითარებისა და ერთიანობა-მთლიანობის კანონები. ერთიანობა-მთლიანობის კანონის მნიშვნელობა. ლიტ: [3] – გვ. 263-276; [5] – გვ 62-90

თემა 16. ნივთიერებისა და ენერგიის მიმოქცევები

მიმოქცევების ზოგადი ნიშნები. ატმოსფერული წრებრუნვები. წყლის წრებრუნვები. ოკეანური წრებრუნვები. ოკეანე-ატმოსფერო-ხმელეთი სისტემის წრებრუნვები. ბიოლოგიური და ბიოგეოქიმიური წრებრუნვები. ენერგიის წრებრუნვები. მიმოქცევების საფუძვლები და შედეგები. ლიტ: [3] - გვ. 277-304; [5] – გვ. 114-115.

მე-14 კვირა

თემა 17. რიტმული მოვლენები -(ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

იძულებითი რყევები. შიდასაუკუნეობრივი და ზესაუკუნეობრივი რიტმები. გეოლოგიური ციკლები. გეომორფოლოგიური ციკლები. გეოგრაფიული პროგნოზირება. გეოგრაფიული გარსის თვითრეგულირება. რიტმულობის კანონი. ლიტ: [3]- გვ. 305-326; [5] – გვ.116-117.

თემა 18. ზონალურობა და აზონალურობა

ზონალურობის გამოვლინების სფეროები. სითბოს, სონოტივის და ბარიული ველის ზონალურობა. ჰიდროლოგიური პროცესების, ნიადაგწარმოშობის, რელიეფის, ცოცხალი ორგანიზმების ზონალურობა. ზონალურობის პერიოდული კანონი. ბუნებრივი სარტყლები და ზონები. აზონალური მოვლენები. სიმადლებრივი სარტყლურობა. ზონალურობა-აზონალურობის ერთიანობა. გეოგრაფიული გარსის ასიმეტრიულობა. ლიტ: [3] – გვ. 327-354; [5] – გვ. 118-122

მე-15 კვირა

თემა 19. გეოგრაფიული გარსის განვითარება -(ლექცია-1სთ. პრაქტ.2სთ.)

დედამიწის წარმოშობა. გეოსფეროების წარმოშობა. გეოგრაფიული გარსის წარმოშობა და განვითარება. ადამიანის წარმოშობა. გეოგრაფიული გარსის სტრუქტურის ევოლუცია. ლიტ: [3] – გვ. 385-410.

თემა 20. გლობალური გეოგრაფიული პროცესები და მათი მართვა

გეოგრაფიული გარემო. გეოგრაფიული გარსის ანთროპოგენური ცვლილებები. გარემოს მონიტორინგი. ბუნებრივი რესურსები. ბუნებათსარგებლობა. გეოგრაფიული გარსი – თვითორგანიზებადი სისტემა. ბუნებრივი ნაკადების მართვა. გლობალური ბუნებრივი პროცესები.ლიტ: [3] – გვ. 411-440.

სწავლებისა და სწავლის მეთოდები: ლექცია, სემინარი, პრაქტიკული, წერითი და ზეპირი გამოკითხვა, კოლოკვიუმი, პრეზენტაცია

შეფასების კრიტერიუმები: (იხ. <http://tesau.edu.ge/?p=3848#more-3848>)

შეფასების 100% გადანაწილება შემდეგი სახით:

შუალედური შეფასება – მაქსიმალური 60%

მათ შორის: 2 წერითი სამუშაო – 30% (15% X 2).

პირველი წერა ჩატარდება სემესტრის I ნახევარში, მეორე – სემესტრის ბოლოს. წერის თარიღსა და თემატიკაზე სტუდენტები წინასწარ იქნებიან ინფორმირებულნი. წერის ხანგრძლივობა 50 წთ.

4 სემინარული მეცადინეობა – 20% (5% X 4).

ეს 20% უნდა დაგროვდეს მთელი სემესტრის განმავლობაში სემინარებზე მონაწილეობით.

1 ზეპირი პრეზენტაცია – 10%.

საპრეზენტაციო თემას სტუდენტები შეარჩევენ საკუთარი სურვილით გავლილი თემატიკიდან, ხოლო პრეზენტაციის თარიღსა და დროს შეათანხმებენ პროფესორთან. რეგლამენტი 10-15 წთ.

დასკვნითი გამოცდა – მაქსიმალური 40%

დასკვნითი გამოცდა ჩატარდება, როგორც წესი, წერითი სახით. გამოცდის ხანგრძლივობა 2 სთ.

შეფასებები არსებობს შემდეგი სახის:

ა) (A) ფრიადი – მაქსიმალური შეფასება 91% და მეტი

ბ) (B) ძალიან კარგი – მაქსიმალური შეფასების 81-90%

გ) (C) კარგი – მაქსიმალური შეფასების 71-80%

დ) (D) დამაკმაყოფილებელი – მაქსიმალური შეფასების 61-70%

ე) (E) საკმარისი – მაქსიმალური შეფასების 51-60%

უარყოფითი შეფასებები:

ა) (FX) ვერ ჩააბარა _ მაქსიმალური შეფასების 41-50% (აქვს დამატებით გამოცდაზე ერთხელ გასვლის უფლება)

ბ) (F) ჩაიჭრა _ მაქსიმალური შეფასება 40% და ნაკლები (საგანი ახლიდან აქვს შესასწავლი)

ძირითადი ლიტერატურა :

3. ალფენიძე, მ., ელიზბარაშვილი, ე., ხარაძე, კ., (2003), ზოგადი ფიზიკური გეოგრაფია, თბ., თსუ, თესაუ ბიბლიოთეკა
4. ელიზბარაშვილი, ე., ჭავჭავაძე, ზ., (1992), ზოგადი დედამიწისმცოდნეობა, ნაწ.1, თბ., თსუ, თესაუ ბიბლიოთეკა
5. ელიზბარაშვილი, ე., ჭავჭავაძე, ზ., (1992), ზოგადი დედამიწისმცოდნეობა, ნაწ.2, თბ., თსუ, თესაუ ბიბლიოთეკა

დამხმარე ლიტერატურა : 1.კალესნიკი, ს., (1960), დედამიწისმცოდნეობის მოკლე კურსი, თბ. განათლება,, პირადი ბიბლიოთეკა.

2. კალესნიკი, ს., (1977), დედამიწის ზოგადი გეოგრაფიული კანონზომიერებანი, თბ., განათლება, პირადი ბიბლიოთეკა.

8. Калесник С.В., (1955),. Основы общего землеведения, М., Наука.

6. Шубаев, Л.П., (1969), Общее землеведение, Наука, М., Наука.

7. Неклюкова, Н.П. , (1967), Общее землеведение, М., Наука.